

8. 9. 2020

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Judikatura k právu na informace z roku 2020

- 1. díl

Přestože rok 2020 teprve začíná druhou polovinu a část z něho proběhla v nouzovém stavu, o zajímavé rozsudky zabývající se právem o informace nouze rozhodně není. Protože je za této situace snadné ztratit přehled, v článku bude čtenář seznámen s tou s nejdůležitější judikaturou, která byla v oblasti práva na informace vydána.

Informace o denních průměrných teplotách a srážkách jsou „informacemi o životním prostředí“

Zajímavý „106“ rozsudek vydal NSS již dne 20. 1. 2020 a to pod č. j. 5 As 231/2018 – 77. Rozhodná byla otázka, zda byl na žádost o informace aplikován správný právní předpis. Úprava práva na informace je totiž v českém právním řádu poněkud roztržštěna. Za obecný právní předpis pro postup při poskytování informací orgány veřejné moci platí zák. č. [106/1999](#) Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále „InfZ“). Avšak v případě, je-li žádáno o „informace o životním prostředí“, použije se speciální zákon, zák. č. [123/1998](#) Sb., o právu na informace o životním prostředí (dále „zák. č. [123/1998](#) Sb.“). Poskytování informací upravuje i několik dalších zákonů, více či méně komplexních ve smyslu § 2 odst. 3 InfZ, jejich výčet ale není pro tento článek podstatný.

V tomto konkrétním případě žadatel požadoval od Českého hydrometeorologického ústavu (dále „ČHMÚ“) informace o denních průměrných teplotách a srážkách ze všech měřicích stanic ČHMÚ, za celou dobu, po kterou má ČHMÚ tyto informace v elektronické podobě, ve strojově čitelném formátu.

ČHMÚ však žádost o informace odmítl podle § 15 odst. 1 InfZ s argumentací, že část požadovaných informací zveřejňuje na svém webu a zbylou část poskytuje pouze za úplaty na základě opatření nadřízeného orgánu, tj. Ministerstva životního prostředí č. 3/04. Následné odvolání žadatele bylo MŽP zamítnuto, takže se věc dostala k Městskému soudu v Praze, který žalobě žadatele vyhověl, přičemž žádost o informace posuzoval stejně jako ČHMÚ a MŽP podle InfZ.

Následné kasační stížnosti žalovaného (tj. MŽP) NSS vyhověl, protože dospěl k závěru, že na věc byl od počátku řízení aplikován nesprávný právní předpis. Jak totiž NSS uvedl v bodě č. 27 rozsudku, *„[i]nformace o denních průměrných teplotách a srážkách není možné podřadit pod konkrétní výčet environmentálních informací v citovaných předpisech. Tyto informace jsou však např. důležitým ukazatelem o klimatických změnách (v dnešní době velmi diskutovaných), na základě kterých si může veřejnost vytvořit představu o stavu životního prostředí, jeho vývoji a proměnách a případně přijmout rozhodnutí k jeho ochraně. **S ohledem na uvedené jsou informace o denních průměrných teplotách a srážkách nepochybně podstatnými informacemi o životním prostředí, a proto je nutné je podřadit pod rozsah zákona o právu na informace o životním prostředí.**“*

Požadované informace tedy na první pohled nespádají pod definici „informace o životním prostředí“,

protože nejsou uvedeny v demonstrativním výčtu v § 2 písm. a) zák. č. [123/1998](#) Sb. Jak ale NSS správně poznamenal v bodě č. 26 pojednávaného rozsudku, „[u]vedená definice informace je podrobněji rozvedena (včetně konkrétních příkladů) v jednotlivých právních předpisech, které obsahují legální definici tohoto pojmu [2 odst. 3 Aarhuské úmluvy, čl. 2 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/4/ES ze dne 28. ledna 2003 o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí a o zrušení směrnice Rady 90/313/EHS, či § 2 písm. a) zákona o právu na informace o životním prostředí]. **Definice informace o životním prostředí v citovaných předpisech není úplná, neboť jednotlivé výčty tam uvedené jsou pouze demonstrativní a za informaci o životním prostředí lze považovat i další informace, které zde nejsou explicitně vyjádřeny, ovšem dle jejich charakteru je lze zařadit pod rozsah informací o životním prostředí.**“

Legální definice „informace o životním prostředí“ tedy obsahuje výčet pouze demonstrativní, nikoli taxativní, a to ani v jednom z relevantních předpisů. Podstatné proto je, zda požadovaná informace „materiálně vzato“ představuje informaci, která důležitým způsobem vypovídá o stavu a vývoji životního prostředí, nebo o příčinách takového stavu. Jestliže požadovaná informace má z tohoto hlediska souvislost se životním prostředím, je nutné takovou žádost o informace projednat podle speciálního zák. č. [123/1998](#) Sb.

Aplikace nesprávného právního předpisu však ještě sama o sobě nemusí automaticky vést ke zrušení správního rozhodnutí. V usnesení ze dne 28. 7. 2009, č. j. 8 Afs 51/2007 – 87 rozšířený senát NSS dovedl, že soud nezruší takové rozhodnutí, u něhož je možné bez rozsáhlejšího doplňování řízení dospět k závěru, že i přes užití práva, které na věc nedopadá, by výsledek řízení při užití odpovídajícího práva byl stejný.

V tomto konkrétním případě však podle NSS taková situace nenastala, protože „[p]rávní úprava obsažená v zákoně o právu na informace o životním prostředí a informačním zákoně není (...) totožná.“ Rozdíly jsou např. v procesních lhůtách, opravných prostředcích, ale i v tom, že poskytnutí informací o životním prostředí nelze podmiňovat úhradou nákladů na poskytnutí informace (což v případě „obecné“ žádosti o informace umožňuje § 17 InfZ). Jinak řečeno, informace o životním prostředí musí být přístupné zadarmo.

NSS také citoval z rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 4. 2007, č. j. 9 Ca 270/2004 – 39 následující pasáž: „[n]ení povinností žadatele o informace právně kvalifikovat, podle jaké zákonné normy se informací na povinném subjektu domáhá.“ Stejně se NSS vyjádřil také v rozsudku sp. zn. 7 Aps 4/2013 a v rozsudku sp. zn. 2 Ans 7/2010. Z této judikatury tedy plyne, že posouzení otázky, pod jaký režim žádost o informace spadá, je výhradní povinností povinného subjektu. Povinný subjekt musí žádost projednat podle správného zákona i tehdy, kdy žadatel v žádosti uvede, že se jedná o žádost o informace podle nesprávného zákona.

NSS se vyjádřil i k hypotetické situaci, kdy by část žádosti směřovala k informacím o životním prostředí a část k informacím, které spadají pod InfZ. V takovém případě by bylo nutné žádost o informace rozdělit a jednotlivé části projednat podle příslušného zákona (body č. 31 – 32).

Informace o členství ředitele krajského ředitelství policie v KSČ musí povinný subjekt vyhledat a poskytnout

V této věci, řešené NSS pod sp. zn. 5 As 170/2019, podal žadatel u Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy (dále „povinný subjekt“) žádost o informace, která obsahovala 10 bodů týkajících se tehdejšího ředitele povinného subjektu (dále „dotčená osoba“). Jedním z bodů žádosti bylo, zda dotčená osoba byla před dnem 1. 1. 1990 členem nebo kandidátem Komunistické strany Československa (dále „KSČ“). Dotčená osoba souhlasila s poskytnutím požadovaných informací, vyjma informací o svém členství v KSČ a o svém vzdělání. Povinný subjekt následně žadateli poskytl informace, s jejichž

poskytnutím vyslovila dotčená osoba souhlas a ve zbytku vydal rozhodnutí o částečném odmítnutí žádosti. Informace o členství dotčené osoby v KSČ totiž podle tvrzení povinného subjektu neexistuje, resp. není v jeho dispozici. Odvolání žadatele bylo zamítnuto, přesto informace o vzdělání dotčené osoby byla žadateli nakonec poskytnuta.

Následně žalobě žadatele Městský soud v Praze vyhověl, když konstatoval, že **1)** nebylo postaveno najisto, že povinný subjekt nedisponuje požadovanými informacemi o členství dotčené osoby v KSČ (nebyl vyžádán osobní spis dotčené osoby), a současně, že **2)** povinný subjekt měl povinnost tuto informaci obstarat, jestliže jí nedisponoval, a následně ji měl poskytnout. Na tomto místě městský soud analogicky postupoval podle nálezu Ústavního soudu ze dne 15. 11. 2010, sp. zn. I. ÚS 517/10, kauza Pecina, který se týká poskytování informací o členství soudců v KSČ.

Na základě kasační stížnosti žalovaného NSS zrušil jak rozsudek městského soudu, tak i rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti a rozhodnutí žalovaného o odvolání žalobce. NSS nejprve potvrdil, že na věc byl městským soudem přílehavě aplikován náleze ve věci Pecina, ve kterém Ústavní soud mj. uvedl, že *„sounáležitost jednotlivce s předlistopadovým režimem (v podobě členství v KSČ ke dni 17. 11. 1989) může být skutečností způsobitou působit nepříznivě na důvěryhodnost veřejné funkce, kterou jedlivec zastává. (...) Demokratické veřejnosti se nutně musí jevit jako absurdní trvat de facto na utajování členství kohokoli - tím spíše soudců - ve straně, jež byla vedoucí silou ve struktuře režimu označeném samotným zákonodárcem za zločinný a nelegitimní.“*

Zatajování údaje o členství veřejně činné osoby v KSČ je tedy podle názoru Ústavního soudu způsobilé snížit autoritu zastávané funkce. Při posuzování žádosti o informace o členství v KSČ je však nutné provést test proporcionality nastíněný v nálezu Pecina: (i) subjektem údajů je osoba veřejně činná, (ii) jedná se o informaci náležící do sféry o více důležitých veřejných zájmech a (iii) informace se nedotýká výlučně detailů soukromého života dotčené osoby. V případě soudců již byl test proporcionality proveden Ústavním soudem v nálezu Pecina, a to ve prospěch práva na informace o jejich členství v KSČ.

Protože i v tomto případě byla žádána informace o členství v KSČ, souhlasil NSS s městským soudem v tom, že se jedná o informaci náležící do sféry o více důležitých veřejných zájmech, přičemž i zde se informace nedotýká výlučně detailů soukromého života dotčené osoby. NSS rovněž souhlasil s tím, že dotčená osoba je „osobou veřejně činnou“, a to s následující argumentací: *„dotčená osoba zastávala (...) funkci krajského ředitele policie hl. m. Prahy (...) jedná se o exponovanou funkci v bezpečnostním sboru (...) jehož úkolem je mj. chránit bezpečnost osob a majetku, veřejný pořádek a předcházet trestné činnosti (...). K plnění všech zákonem svěřených úkolů je nezbytné, aby ve společnosti vzbuzovala patřičnou míru autority, respektu, ale také důvěry v řádné plnění všech úkolů jí svěřených. **To však může být stejně jako v případě soudců narušeno tím, že tato složka bude údaje o členství svých příslušníků v KSČ, tedy v organizaci, jež představovala samotný základní kámen totalitního režimu, zatajovat a odmítne je transparentně zveřejnit.“***

NSS se tedy ztotožnil s městským soudem v tom, že informace o členství dotčené osoby v KSČ by měla být žadateli zásadně poskytnuta. Důvodem pro zrušení rozsudku městského soudu však byl odlišný názor na to, zda má povinný subjekt povinnost touto informací disponovat. Podle NSS nikoli. NSS totiž konstatoval, že ani z právní úpravy, ani z nálezů Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 517/10 a sp. zn. IV. ÚS 1642/11 neplyne povinnost povinného subjektu požadovanými informacemi disponovat a bez dalšího je tak poskytovat, nýbrž povinnost vyvinout snahu o získání požadovaných informací za účelem jejich poskytnutí, pokud je o ně požádáno. Městský soud tento rozdíl podle názoru NSS dostatečně nezohlednil, když přikázal povinnému subjektu požadované informace bez dalšího poskytnout.

Podle NSS však může nastat i situace, kdy se informace o členství veřejného funkcionáře nepodaří

dohledat, a v takovém případě je přípustné, aby byla žádost o informace odmítnuta pro neexistenci informací. Navíc správní soud může povinnému subjektu přikázat podle § 16 odst. 4 InfZ poskytnutí informací jen tehdy, je-li rozhodnutí povinného subjektu přezkoumatelné a je-li skutkový stav postaven najisto, což v tomto případě splněno nebylo (podrobněji srov. rozsudek NSS ze dne 31. 7. 2006, č. j. A 2/2003 - 73). Z těchto důvodů NSS přikročil ke zrušení rozsudku městského soudu, přestože z věcného hlediska s městským soudem souhlasil v tom, že informace o členství dotčené osoby v KSČ by v zásadě měla být poskytnuta a že povinný subjekt neučinil dost k tomu, aby ověřil, zda touto informací disponuje nebo aby se tuto informací pokusil získat.

Zveřejněné právní věty z rozsudku NSS ze dne 17. 4. 2020, č. j. 5 As 170/2019 - 30 proto zní:

I. *Informace o tom, zda byl ředitel krajského ředitelství Policie České republiky členem či kandidátem Komunistické strany Československa (před 1. 1. 1990), je osobním údajem o veřejně činné osobě ve smyslu § 8a odst. 2 zákona č. [106/1999 Sb.](#), o svobodném přístupu k informacím, který povinný subjekt musí aktivně vyhledat (např. v osobním spisu či dalších dostupných dokumentech) a poskytnout žadateli o tuto informaci. Zjistí-li povinný subjekt, že se v jeho dispozici požadovaná informace nenachází, je povinen vyvinout patřičné úsilí k tomu, aby ji získal; teprve pokud se mu to nepodaří, rozhodne o odmítnutí žádosti o poskytnutí této informace podle § 15 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím.*

II. *Základním předpokladem pro tzv. informační příkaz soudu dle § 16 odst. 4 zákona č. [106/1999 Sb.](#), o svobodném přístupu k informacím, je to, že napadené rozhodnutí žalovaného, resp. povinného subjektu, není zatíženo vadou řízení ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.*

Lhůta ke sdělení odkazu na zveřejněnou informaci je propadná

Podle § 6 odst. 1 InfZ platí, že „Pokud žádost o poskytnutí informace směřuje k poskytnutí zveřejněné informace, může povinný subjekt co nejdříve, nejpozději však do sedmi dnů, místo poskytnutí informace sdělit žadateli údaje umožňující vyhledání a získání zveřejněné informace, zejména odkaz na internetovou stránku, kde se informace nachází.“ Podle § 6 odst. 2 cit. zák. platí, že „Pokud žadatel trvá na přímém poskytnutí zveřejněné informace, povinný subjekt mu ji poskytne; to neplatí, pokud byla žádost o poskytnutí informace podána elektronicky a pokud je požadovaná informace zveřejněna způsobem umožňujícím dálkový přístup a žadateli byl sdělen odkaz na internetovou stránku, kde se informace nachází.“

Povinný subjekt tedy může žádost o informace vyřídit i jinak, než shromážděním požadovaných informací a jejich zasláním žadateli. Žádost o informace může být vyřízena daleko jednodušeji, a to pouhým poskytnutím odkazu na zveřejněnou informaci, jestliže její obsah koresponduje s tím, o co žadatel žádal. Žadatel sice může trvat na přímém poskytnutí zveřejněné informace, nikoli však v případě, kdy je žádost podána elektronicky a požadovaná informace je rovněž dostupná elektronicky, tj. na internetu.

NSS však tomuto postupu v rozsudku ze dne 21. 5. 2020, č. j. 9 As 296/2019 - 29 stanovil zásadní časový limit. Sedmidenní lhůta uvedená v § 6 odst. 1 InfZ je totiž podle názoru NSS propadná (publikovaná právní věta zní: „Lhůta ke sdělení odkazu na zveřejněnou informaci podle § 6 odst. 1 zákona č. [106/1999 Sb.](#), o svobodném přístupu k informacím, je propadná. Pokud povinný subjekt odkáže žadatele o informaci na zveřejněnou informaci po jejím uplynutí, nemá tento úkon účinky vyřízení žádosti.“). To znamená, že pokud od podání žádosti uplynulo 7 dní, povinný subjekt již nemůže žádost o informace vyřídit odkazem na zveřejněnou informaci. Po uplynutí lhůty musí být požadovaná informace vždy přímo poskytnuta (nebo o ní musí být vydáno rozhodnutí), a to i v případě, kdy byla žádost podána elektronicky a požadovaná informace je dostupná na internetu.

Proto pokud povinný subjekt po uplynutí lhůty dle § 6 odst. 1 InfZ odkáže žadatele na zveřejněnou informaci, žadatel může podat stížnost na postup při vyřizování žádosti o informace podle § 16a odst. 1 písm. a) InfZ [„Stížnost na postup při vyřizování žádosti o informace (dále jen "stížnost") může podat žadatel, který nesouhlasí s vyřízením žádosti způsobem uvedeným v § 6.“]. Jestliže není jeho stížnost ve lhůtě dle § 16a odst. 5 a § 16a odst. 6 InfZ projednána, nebo pokud povinný subjekt neprojednává žádost o informace ve lhůtě stanovené nadřízeným orgánem na základě podané stížnosti, může žadatel podat žalobu proti nečinnosti správního orgánu podle § 79 zák. č. [150/2002](#) Sb., soudní řád správní, a to přímo proti povinnému subjektu (takto právě postupoval žalobce ve věci sp. zn. 9 As 296/2019, a to úspěšně).

Lze samozřejmě uvažovat nad tím, proč by žadatel nebyl ochoten přijmout, že mu i po lhůtě dle § 6 odst. 1 InfZ byla požadovaná informace poskytnuta odkazem na zveřejněnou informaci, každopádně pojednávaný rozsudek je důkazem, že s tímto vyřízením žádosti není žadatel povinen se smířit a může se nastíněným způsobem domáhat přímého poskytnutí informace, případně vydání rozhodnutí o odmítnutí žádosti nebo usnesení o jejím odložení.

Mgr. Tomáš Brandejský,
odborný konzultant

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Imise ve stavebním řízení aneb kde končí veřejný zájem a začíná soukromé právo?](#)
- [Užívání prostoru nad pozemkem třetí osobou](#)
- [Přístup k nemovitosti přes pozemek třetí osoby](#)
- [PŘEHLEDNĚ: Jak funguje předkládání plné moci? Postačí soudu jen její „fotokopie“? Aneb vývoj právní úpravy požadavků na plnou moc v našem právním systému.](#)
- [Využívání nástrojů umělé inteligence: proč je GDPR relevantní?](#)
- [Transfer Pricing: Na co si dát pozor s blížícím se koncem roku](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 24.: Digitalizace korporátního práva: EU cílí na snížení administrativy při přeshraničním podnikání](#)
- [Itálie zavádí povinné přilby pro všechny lyžaře: komplexní přehled legislativních novinek pro sezónu 2025/2026](#)
- [Oceňování ochranných známek](#)
- [Změna písemné smlouvy ústní formou aneb zákaz jednání v rozporu s vlastním dřívějším chováním a přelom v judikatuře Nejvyššího soudu](#)
- [Digitální dědictví](#)